

1. Obiekt

EWANGELICKI, ob. murem - kam.
KOŚCIÓŁ PARAF. P.W. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

2. Czas powstania
 XVII W., 1725 r

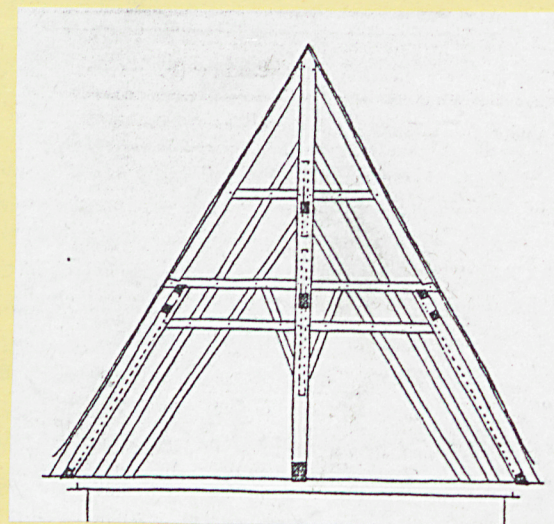
3. Miejscowość **BRODY**

Nr hipoteczny.....

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

1.

2.

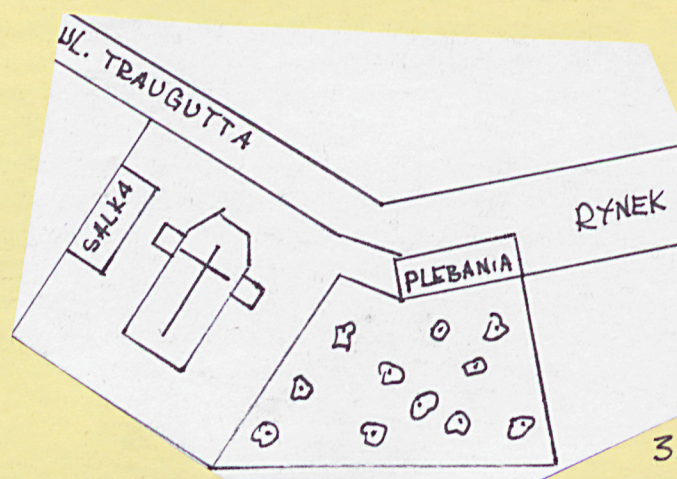
Brody

1. widok od wsch.
2. rys. - przekrój więzby
3. plan sytuacyjny
4. widok od strony pd.-zach.
5. widok od strony pn.-wsch.
6. rzut przyziemia
7. wnętrze kościoła - widok na ołtarz gł., empory i
 łóżę kolatorską
8. plan orientacyjny

autor zdjęć

data wykonania

miejsce przechowywania negatywów

3.

4. Adres

Brody, ul. Traugutta

nr hipoteczny.....

5. Przynależność administracyjna

Województwo... lubuskie

Gmina..Brody...

pow. ZARSKI

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Pforten

7. Przynależność administracyjna

Przed 1. 04.1975

Województwo.. zielonogórskie.....

Gmina.....Lubsko.....

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymsko- katolicka w Brodach

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr. 310 data.. 02.05.1961

11. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Pierwsza źródłowa wiadomość o Brodach, jako włościach należących do panów na Żarach – Bibersteinów, pochodzi z roku 1398. W 1451 Wł. Jagiellończyk jako król Czech potwierdził prawa lenne do Brodów i Barści /Forstu/. W tym czasie Brody prawdopodobnie już miały prawa miejskie. W latach 1607 – 1725 pozostają w rękach Promnitzów, a nast. do roku 1740 w rękach Watzdorfów. W roku 1740 Brody wraz z kluczem dóbr kupił H. Bruhl, minister skarbu Augusta II. Jego nadworny architekt Krzysztof Knoffel zaplanował na nowo założenie przestrzenne miasteczka z rezydencją i ogrodem. Projekt, który zrealizowano w latach 1741 – 1753, nie obejmował kościoła, położonego na obrzeżu barokowego założenia. Kościół istniał zapewne już od średniowiecza jako budowla drewniana. W okresie reformacji ludność przyjęła luteranizm, dlatego w XVII w., gdy stawiano nową murowaną świątynię wzniesiono ją w kształcie odpowiadającym liturgii protestanckiej. Surową bryłę w 1725 r. urozmaicił architekt Jerzy Bahr, przystawiając boczne aneksy. Wnętrze wzbogacone zostało wówczas emporami oraz wydzieloną na emporze lożą kolatorską. Po 1945 r. kościół stał opuszczony. Dopiero po remoncie w latach 1981 – 1983 przywrócony został funkcji sakralnej. Obiekt jest pozbawiony wyraźnych cech stylowych.

12. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Kościół **usytuowany** jest w pn. - zach. części założenia miejskiego, na obrzeżu dworskiego parku, po zach. stronie ulicy Traugutta, w miejscu gdzie styka się ona z rynkiem. Jest murowany z cegły na zaprawie wapiennej, otynkowany. Wszystkie pomieszczenia nakryte stropami drewnianymi z podsufitką. Nad emporami i lożą kolatorską stropy belkowe malowane farbą emulsyjną na biało. Więźba dachowa drewniana, wiązana kołkami, konstrukcji wieszarowej, wzmacnianej jętkami. Dach kryty karpiówką w koronkęskraju wsi, po wschodniej stronie lokalnej drogi ze Starej Jabłonny do Niegosławic, orientowany. Opodal kościoła znajduje się opuszczony zbór ewangelicki, a także zagrody gospodarstw wiejskich. **Murowany z kamienia polnego**, z wtórnym użyciem cegły, otynkowany we wnętrzu, na elewacjach, poza wieżą, która ma lico kamiennie- ceglane. Zakrystia **przesklepiona** kolebką, pozostałe wnętrza nakryte drewnianymi stropami płaskimi, kruchta pod wieżą stropem belkowym. **Więźba dachowa** drewniana, wiązana kołkami, konstrukcji płatwiowo- stolcowej z lętkami, w nawie podwójnymi. **Dachy** kryte dachówką karpiówką, kładzione podwójnie w koronkę, dach wieży kryty gontem. **Posadzki** betonowe. **Schody** w wieży na wyższe kondygnacje i z nawy na chór muzyczny drewniane, jednobiegowe. Drzwi drewniane, jednoskrzydłowe, na zawiasach pasowych, ze starymi zamkami i okuciami. Do zakrystii płycinowe na zawiasach esownicowych, południowe zewnętrzne do nawy klepkowe, do kruchty pod wieżą klepkowe o dekoracyjnym układzie. **Okna** drewniane o drobnym podziale, okratowane. Kościół jest **jednonawowy** na rzucie prostokąta zbliżonego do kwadratu, z prostokątnym prezbiterium. Do nawy od zachodu przylega czworoboczna wieża, a do prezbiterium od północy czworoboczna zakrystia. **Bryła** budynku złożona, czteroczęłkowa. Członem dominującym jest wieża, czterokondygnacyjna z przyporami w narożach. Czwartą kondygnację stanowi drewniana skrzynia, zwieńczona wysokim, czterosпадowym dachem. Nawa i nieco niższe od niej prezbiterium nakryte dachami dwuspadowymi. Północna połać dachu prezbiterium przedłużona jest nad zakrystię. **Elewacja** południowa nawy z jednym oknem uskokowym, zamkniętym półkoliście i drugim ostrołukowym. Między oknami portal zamknięty półkoliście w ostrołukowej wysokiej wnęcie. W partii prezbiterium ostrołukowe okno i odcinkowo zamknięta wnęka /ślad po XIII- wiecznym oknie/. Elewacja wschodnia ma ostrołukowe okno ze szczytem wchodzącym na strych. Elewacja północna w partii nawy z szeroką arkadą zamkniętą łukiem półkolistym, zapewne kiedyś otwarta do wyburzonej kaplicy. W arkadzie otwór okienny zamknięty półkoliście, w ścianie trzy kamienne płyty nagrobne. Elewacja zachodnia z wejściem ostrołukowym, obramionym uskokowo cegłą. W drugiej i trzeciej kondygnacji na osi portalu okno zamknięte odcinkowo. **Wewnątrz** prezbiterium oddzielone od nawy tęczą o łuku ostrym. Wejście do zakrystii zamknięte łukiem półkolistym spłaszczonym. W nawie wejście do przedsionka pod wieżą zamknięte łukiem ostrym z uskokiem w ścianie południowej zamknięte półkoliście. Chór muzyczny o prostym parapecie wsparty na dwóch słupach. Instalacje: wodna, ogromowa, elektryczna.

14. Kubatura 4380 mł	15. Powierzchnia użytkowa 335 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja. Na początku lat osiemdziesiątych remont dachu, w tym wymiana gontów, nowe instalacje, renowacja wnętrza/ malowanie/, tynkowanie elewacji.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania obiektu zadowalający.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie. W przyszłości przywrócić kamienne lico elewacji.	

Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Teczka akt obiektu w zbiorach WOSZO w Zielonej Górze.

22. Bibliografia

H. E. Kubach, J. Seeger, W. Jung, Die Kunstdenke maler des Kreiss Sorau und Stadt Forst, Berlin 1939, s. 159-162;
S. Kowalski, Prace konserwatorskie w woj. zielonogórskim, w Ochrona Zabytków, 1990, nr 3, s. 153 nn

Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Fotografie kościoła przed 1945 r. w H.E. Kubach, op. Cit. Rubr. 22

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

tekst St. Kowalski, lipiec 1998
plany S. Dabrowski
zdjęcia

26. Sprawdził

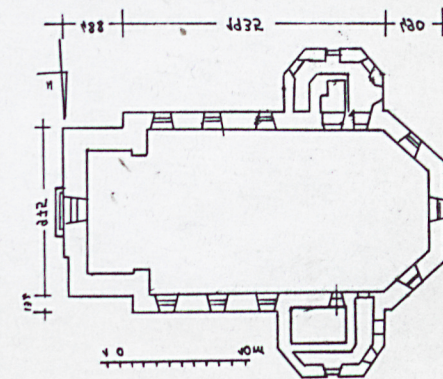
1. Miejscowość.....BRODY.....	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. GminabRODY.....	KOŚCIÓŁ paraf. P.w. Wszystkich Świętych	fotografie i plany
3. Województwo.....ZIELONOGÓRSKIE.....		

4.

5.

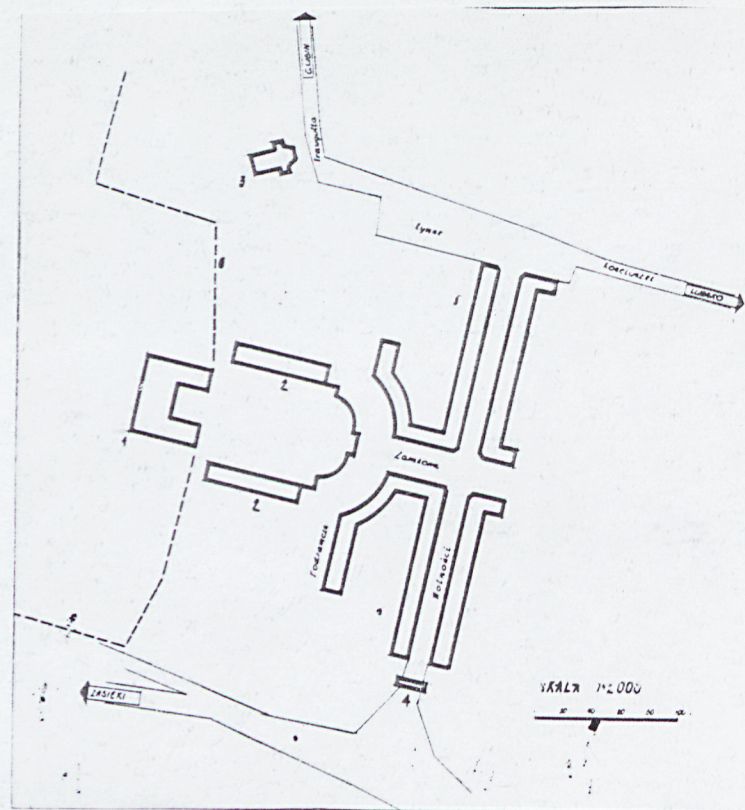
6

Wkładkę założył:St. Kowalski, czerwiec 1998 r.....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:PSOZ w Zielonej Górze.....

7

8.